1853. № 135.

LEYDSCHE COURANT.

De Courant wordt Maandag, Woensdag en Vrijdag uitgegeven. Die van Maandag komt uit Zaturdag Avond.

VRIJDAG, 11 NOVEMBER.

De Prijs der Courant is f 12 in het jaar; de afzonderlijke nommers worden tegen 10 Centen afgegeven.

BINNENLANDSCHE BERIGTEN.

LEYDEN, 10 November.

Gelijk vroeger berigt is, werd alhier de eerste algemeene bijeenkomst gehouden tot vestiging eener Gustaaf-Adolf-Vereeniging in ons Vaderland en Leyden tot plaats van het Hoofdbestuur gekozen. Tengevolge der uitgebreide werkzaamheden aan dat bestuur verbonden kon hier eerst Dingsdag eene openbare vergadering gehouden worden. Eene vrij talrijke schare toonde hare deelneming door de blijkbare belangstelling, waarmede zij de Sprekers volgde en de liefdegaven, die zij bij het heengaan er voor reikte.

Dr. Janssen sprak het eerst over den oorsprong, den aard, de werkzaamheid en het doel der Gustaaf-Adolf-Vereeniging. Daarna las Mr. Obreen de statuten voor, benevens het opwekkend schrijven naar alle Protestantsche gemeenten in ons Vaderland verzonden. Toen hield Ds. Krabbe de aandacht bezig met eene ontvouwing en wederlegging van de bedenkingen tegen de vestiging der Gustaaf-Adolf-Vereeniging in Nederland geopperd. Eindelijk sprak Ds. Maronier nog een goed woord tot aanbeveling der zaak naar aanleiding van hetgeen door Ds. Begeman te Weert in Limburg verrigt was. Het geheel werd met gebed en gezang geopend en gesloten.

— Gisteren voor 25 jaar was het de dag, op welken de Wel-Eerw. Zeer Gel. Heer H. J. Matthes het Evangelie-ambt in de Evang. Luth. gemeente alhier aanvaardde. Naauwelijks had de Kerkeraad, zooveel doenlijk was, de leden der gemeente op het naderen van dien dag opmerkzaam gemaakt, of min gegoeden en meer bevoorregten, die gedurende een reeks van jaren in den trouwen leeraar, een vriend en vader hadden gevonden, sloten zich aan den Kerkeraad aan, om den grijzen Evangeliedienaar een bewijs van belangstelling te geven. Het geschenk in zilver, zij den ouden leeraar tot aan den laatsten avond van zijn leven eene herinnering aan den feestdag, en wanneer hij niet meer zijn zal, dan blijve het eene gedachtenis voor zijne kinderen aan genen vader, die, voor den opbouw eener Christelijke gemeente zooveel heeft gedaan. Voorzeker zal de feestvierende leeraar, Zondag aanstaande in het midden eener dankbare en belangstellende gemeente, Gode zijnen dank brengen. *(Ingezonden.)*

— Naar men vermeent heeft de Onderwijzers Vereeniging door de gewezene afdeeling Leyden van het Ned. Onderwijzers Genootschap, bijeengeroepen op Zaturdag den 5den dezer, besloten een districts-Vereeniging op te rigten met wetenschappelijk doel, en zijn de Heeren L. Robbe, Schoolopziener, de Voorzitter, Dr. J. J. de Gelder en J. H. Eichman, door de nieuwe districts-Vereeniging gekozen om het oude reglement der afdeeling naar den geest der nieuwe Vereeniging te wijzigen.

— Uit Groningen wordt gemeld, dat het adres uit onze stad over het Staats-Examen, door verscheiden beoefenaars der wetenschap aldaar onderteekend is.

— De collecte ll. Zondag gehouden in de kerken der Herv. gemeente alhier voor de noodlijdende kerken en personen heeft *f* 451 en in de Walsche kerk *f* 67.45 opgebragt; te 's Hage bragt die collecte *f* 748 en te Amsterdam *f* 3,374 op.

— De pleitdagen in de regtszaak tusschen deze stad en den Staat der Nederlanden, ter zake van den eigendom van het Haarlemmermeer, en welke voor de Arrond.-Regtbank te Amsterdam aanhangig is, zijn thans, op verzoek der wederzijdsche Practizijns, bepaald op Dingsdag den 22sten dezer en drie volgenden Dingsdagen.

— De Commissie tot beoordeeling van de ingezonden voorwerpen op de Tentoonstelling van Bouwmaterialen te Amsterdam heeft ook aan onze stadgenooten de Heeren Gebroeders van der Post een bronzen medalle toegekend, voor transparant-behangsel.

— De Wel-Eerw. Heer H. M. C. van Oosterzee, Predikant te Oirschot, heeft met fiksche en getrouwe trekken het Beeld van J. F. van Oordt, J. W. Zn., Ridder der Militaire Willemsorde 4de kl., laatst Hoogleeraar in de Godgeleerdheid alhier, geschetst, in het dezer dagen bij Gebroeders Muller te 's Hertogenbosch uitgegeven, met het gelijkend portret des Hoogleeraars, versierd boekdeel. Met zaakkennis, met warme ingenomenheid met den man wiens beeld hij wilde teruggeven, maar tevens geleid door die waarheidsliefde welke een hoofdtrek in het karakter van zijn model zelf uitmaakt, doet hij van Oordt in zijne vorming en aanvankelijke ontwikkeling, als Evangeliedienaar, als Godgeleerde en Hoogleeraar, en eindelijk in verschillende maatschappelijke betrekkingen, tot aan zijnen dood, kennen. Wij gelooven dat dit boek, èn om den geleidelijken en bondigen stijl, èn om den gewigtigen inhoud, met belangstelling gelezen zal worden, ook door hen die van Oordt minder gekend hebben of die met hem in zienswijze over vele punten verschillen. Het doet toch niet slechts hemzelven, zoo als hij dacht, leerde en met rusteloozen ijver veelzijdig werkte, maar ook vele personen, tot welke hij in betrekking stond, vele zaken die tot de geschiedenis van zijnen tijd en van het hoofdvak zijner ambtsbezigheden of van andere zijner bemoeijingen, behooren, de laatste hier en daar van den oorsprong af, kennen. Het zal kunnen strekken tot wegneming van indrukken, vroeger door onjuiste mededeelingen verkregen. Het zal van Oordts zienswijze over een aantal onderwerpen, van het hoogste of van meer ondergeschikt belang, door aanhalingen uit zijne leerredenen, redevoeringen, toespraken enz. in een helder licht stellen. In één woord, het werk komt ons voor eene waardige plaats in de rij der Levensbeschrijvingen van hoog verdienstelijke landgenooten te zullen innemen en behouden. De godgeleerde faculteiten der Groningsche en Leydsche Akademiën, aan welke van Oordt het Hoogleeraarsambt bekleedde, hebben gaarne de opdragt dezer hulde aan haar voormalig medelid aangenomen.

Gelijktijdig met dit boek is, bij dezelfde uitgevers en met geen mindere zorg uitgevoerd, een bundel Nagelaten Leerredenen des Hoogleeraars in het licht verschenen. *(Rott. Cour.)*

— In 1852 werd aan den Koning door den Hoogleeraar G. J. Mulder een voorstel gedaan, betreffende het geven van onderwijs in den landbouw, ten koste van Z. M., door voorlezing op gemeenzamen toon in eenige dorpen des Vaderlands. Z. M. benoemde toen eene Commissie, bestaande uit den Hoogleeraar Mulder en de Heeren Jhr. Mr. D. T. Gevers van Endegeest, lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, Dr. G. Simons en I. G. J. van den Bosch, met toevoeging van den Secretaris des Konings voor de zaken van landbouw en nijverheid, als Secretaris; aan welke Commissie het doen van voorstellen werd opgedragen ter uitvoering van het aangewezen onderwerp.

Thans heeft zij voorgesteld en is door Z. M. goedgekeurd, dat deze voorlezingen zullen worden gehouden: voor Gelderland: te Voorst, Twello en Brummen; voor Zuidholland: te Alphen, Naaldwijk en Oegstgeest; voor Zeeland: te Hulst, Hontenisse en Axel, en voor Utrecht: te Amerongen.

Tot het houden daarvan zijn bereids aangewezen de Heeren Drs.: L. Mulder, voor Utrecht; Rauwenhof, voor Gelderland; Oudemans, voor Zuidholland, en de Heer van Geuns, voor Zeeland.

Namens den Koning heeft de Minister van Binnenl. Zaken den 5den dezer Zr. Ms. Commissarissen in de 4 provincien met de zaak en het aanzijn der voornoemde Commissie bekend gemaakt en hen uitgenoodigd, den Burgemeesters der betrokken gemeenten een en ander mede te deelen, onder aansporing, om de docenten voort te helpen en te beschermen, ook zooveel noodig door aanwijzing van geschikte localen en door opwekking van belangstellende landbouwers, om de voorlezingen bij te wonen.

— Dr. F. C. v. d. Ham, Predikant te Utrecht, die even als Dr. N. Beets, te Heemstede, voor de tweedemaal een beroep als Hoogleeraar had ontvangen bij het nieuw op te rigten Seminarium aan de Kaap de Goede Hoop, heeft wederom voor die betrekking bedankt.

— Te Rotterdam is het maken van eene ijzeren horizontaal draaijende brug over den Coolschen singel aangenomen door den Heer C. M. van Stenis voor *f* 6,122.

— De Hooge Regering heeft aan de stad 's Hertogenbosch vergunning verleend tot het oprigten van een gaz-fabriek.

— De Handel-Maatschappij heeft te Helmond, waar in de laatste dagen onder het werkvolk eenige ongeregeldheden hadden plaats gehad, die echter beteugeld zijn, 50 kisten manufacturen besteld.

— Berigten uit China met de overlandmaal aangebragt, melden, dat Shangai door de opstandelingen was ingenomen.

'S GRAVENHAGE, 10 November.

Z. M. heeft aan den 1sten Luitenant F. F. Stuurberghe, van het regiment veld-artillerie, vergunning verleend tot het aannemen der Ridderorde van het Legioen van Eer, hem door den Keizer der Franschen geschonken.

— Z. M. heeft benoemd tot Officier der Arr.-Regtbank te Almelo Mr. H. Machielsen, thans Substituut-Officier bij die Regtbank.

— Z. M. heeft aan de Heeren W. C. Büchner en A. C. P. van Vierssen,

op hun verzoek, een eervol ontslag verleend als Ontvangers der belasting te Ijsenum en te Almelo, behoudens aanspraak op pensioen.

— Z. M. heeft benoemd bij het wapen der infanterie tot Kapitein (bij keuze) den 1sten Luitenant A. W. P. Weitzel, van het regement grenadiers en jagers, met bepaling dat hij voor den tijd van 5 jaren zal worden gedetacheerd bij de landmagt in Oost-Indië, hebbende het Z. M. behaagd hem te benoemen tot Adjudant van den Luitenant-Generaal Jh^{r}. F. V. A. Ridder de Stuers, Z^{r}. M^{s}. Adjudant in buitengewone dienst, benoemd Kommandant van het leger in Oost-Indië.

— Z. M. heeft den Kapt. Bruce, Kommandant van het Engelsche schip Hibbert, eene gouden snuifdoos, met toepasselijk opschrift ten geschenke gegeven, ter zake van het redden in October 1852, van de manschappen van het Nederlandsche koopvaardijschip Laura en Adèle.

— Men verneemt, dat het Z. M. den Koning heeft behaagd, om, gunstig beschikkende op het verzoek van Heeren bestuurders der Afdeeling 's Gravenhage, van de vereeniging: *het Metalen Kruis*, namens de afdeeling aan Z. M. gerigt, het Beschermheerschap dier instelling wel te willen aannemen, met de vergunning tevens, de diploma's der leden van die afdeeling te mogen voorzien met het Koninklijk wapen van haren hoogen Beschermheer.

— Uit Frankfort wordt gemeld, dat de Bonds-Gezant van onzen Koning voor Luxemburg-Limburg, de Heer v. Scherff, de benoeming van den Luit.-Kol. Panhuys tot lid der militaire Bondscommissie voor Luxemburg-Limburg, welke post sedert 1848 onbezet was gebleven, ter kennis van de Bondsvergadering had gebragt.

— Z. K. H. Prins Hendrik bevindt zich thans te Weimar, bij de zuster van zijne gemalin, die vrij ziek moet zijn.

— Van den 1sten tot den 9^{den} zijn te Scheveningen 32 haringschuiten aangekomen, aanbrengende 2,687,000 stuks. De tijdingen van de vloot luiden zeer gunstig. Te Vlaardingen waren twee schepen aangekomen met 26 en 23 last gezoute haring.

Tweede Kamer der Staten-Generaal.

Zitting van Dingsdag 8 *November.*

In deze zitting (waarvan wij in onze vorige per telegrafisch berigt een kort verslag mededeelden) zijn ingekomen de volgende wets-ontwerpen: 1°. tot vaststelling van uitgaven wegens verstrekkingen voor het Departement van Marine, dienst 1853; 2°. voor het Departement van Oorlog, dienst 1853; 3°. betrekkelijk het verleenen eener bijdrage aan de Rhijnspoorweg-maatschappij; 4°. tot regeling van het muntwezen in Ned.-Indië, en 5°. betrekkelijk het verleenen eener bijdrage aan het fonds van het Haarlemmermeer; elk met eene memorie van toelichting, alsmede die wets-ontwerpen waarvan de indiening in de vorige bijeenkomst, van 17 October jl., werd gemeld; verzonden naar de Afdeelingen.

Insgelijks een wets-voorstel voorgedragen door negen leden der Kamer bij missive van den Heer M^{r}. Thorbecke, tot afschaffing van het tonnegeld, van den accijns op het geslagt, en van het regt op den invoer van slagtvleesch. (*Zie deswegens het Bijvoegsel.*)

Onder de verder ingekomen stukken behooren; eene missive van den Hoogen Raad, houdende berigt eener vacature door het overlijden van den Raadsheer M^{r}. A. G. Spoor, en vergezeld van eene lijst van aanbeveling van zes Candidaten, waarop door de Kamer zou kunnen worden acht geslagen.

De namen zijn: de HH. M^{rs}. H. Provó Kluit, Burgemeester te Amsterdam, oud lid der Tweede Kamer; F. F. Karseboom, Advocaat-Generaal bij het Hof van N.-holland; M. Wiardi Beckman, Raadsheer in dat Hof; J. O. de Jong van Beek en Donk, Officier bij de Arr.-Regtbank te Utrecht; M. J. van Gelein Vitringa, Raadsheer bij het Hof van Gelderland, en J. D. W. Pape, Officier bij de Arr.-Regtbank te 's Hertogenbosch.

De dag zal worden vastgesteld waarop de nominatie zal opgemaakt worden.

Het verslag der Algemeene Rekenkamer omtrent hare werkzaamheden over het dienstjaar 1852, welk verslag ten fine van onderzoek is verzonden naar eene Commissie van vijf leden, zijnde de Heeren de Man, van Asch van Wijck, Hoffman, Slicher van Domburg en Luyben.

De Commissie van Rapporteurs voor de wets-ontwerpen: 1°. tot vaststelling van de begrooting der uitgaven voor de Algemeene Landsdrukkerij over 1854; 2°, verklarende het algemeen nut van den aanleg van eenen kunstweg van Swichum (provincie Friesland) naar den weg van Warrega, naar Goutum en Leeuwarden; 3°. tot vereffening van het tekort over het dienstjaar 1848, door de voordeelige sloten van andere dienstjaren en onderwerpen; 4°. betrekkelijk het XII^{de} hoofdstuk der Staatsbegrooting voor 1854, en 5°. tot regeling van het West-Indische muntwezen; — hebben hare eindverslagen ter tafel gebragt.

Zitting van Donderdag 10 *November.*

In deze zitting zijn N°. 1, 2 en 3 met algemeene stemmen aangenomen, en zullen de anderen in de volgende zitting worden behandeld.

— Onder de Memoriën van Beantwoording door de Regering op de bedenkingen der Tweede Kamer, ten aanzien van verschillende punten der begrooting gemaakt, heeft de Regering ten opzigte van de instelling van afzonderlijke Ministeriën voor de Eerediensten geantwoord; dat bij haar in den laatsten tijd de noodzakelijkheid daarvan overtuigend is gebleken, en op de vraag van enkele leden: of de Regering de kerkgenootschappen enkel als particuliere genootschappen beschouwt, geantwoord: dat de Regering, lettende op den aard, het wezen en het veelomvattende der kerkgenootschappen, en voor oogen houdende het VI^{de} Hoofdstuk der Grondwet, geheel en afzonderlijk handelende van de godsdienst, de kerkgenootschappen geenszins met bloot particuliere genootschappen gelijk acht.

En voorts heeft ten opzigte van de R. K. Eeredienst, de Minister van dat Dep. geantwoord: dat door de medewerking, welke de Regering bij de Hoofden van het R. K. kerkgenootschap heeft ontmoet, zij zich nu reeds instaat bevindt te kunnen voldoen aan den algemeenen wensch betrekkelijk het invullen der benoodigde geldsommen voor de aanvankelijk *pro memorie* uitgetrokken artikelen der II^{de} Afdeeling van het VII^{de} Hoofdstuk der begrooting van staatsuitgaven voor het dienstjaar 1854, en daarbij overgelegd: 1°. een gewijzigd ontwerp van wet tot vaststelling van dat hoofdstuk, waarin de bedoelde geldsommen zijn opgenomen; en 2°. een uitgewerkten en toelichtenden staat, voor zooveel de bestanddeelen der artikelen van de voornoemde II^{de} afdeeling betreft, waarachter is geplaatst eene nieuwe recapitulatie van het geheele VII^{de} Hoofdstuk, dienende ter vervanging van die, welke wordt aangetroffen op den bij het oorspronkelijk wets-ontwerp overgelegden uitgewerkten en toelichtenden staat; in welken staat uitvoerige inlichtingen vervat zijn, en waarbij o. a. de jaarwedden der vijf Kerkvoogden bepaald zijn ieder op *f* 2,500.— en voor vijf Secretarissen ieder *f* 400.— en voorts ter gemoetkoming in bureau- en administratiekosten der dioecesen en dekanaten *f* 6.— voor iedere kerkgemeente; zijnde in dat van Utrecht 236, Haarlem 198, 's Bosch 217, Breda 77 en Roermond 158, te zamen voor 886 parochien of gemeenten *f* 5,316.

— Omtrent de verhooging van Hoofdstuk V der Staatsbegrooting van 1852 (Bijdrage ten behoeve van het speciaal fonds voor de kosten van droogmaking van het Haarlemmermeer), ter som van *f* 616,310, blijkt uit de Memorie van toelichting dat het zich laat aanzien dat de som van *f* 1,916,344, waarmede de begrooting der kosten voor de droogmaking van het Haarlemmermeer bij de wet van den 21sten December 1850 is verhoogd, ter geheele uitvoering der nog overblijvende werken, om de redenen hierna te vermelden, *niet* toereikend zal zijn. Het voornemen is evenwel, geene meerdere nieuwe bijdragen als subsidie voor het bestaande fonds te vragen, maar, even als ten aanzien van andere staats-uitgaven, een post op de staatsbegrooting te stellen, waarop de meerdere behoefte onmiddellijk zal zijn te vereffenen.

Het speciaal fonds wegens de kosten der droogmaking van het Haarlemmermeer kan dus met het toestaan der thans voorgedragen bijdrage als geheel geregeld worden beschouwd, en zoodra de som van *f* 9,916,344, het geheele cijfer der begrooting van die kosten, verbruikt zal zijn, tot de afsluiting der rekening worden overgegaan.

Tot een overzigt van den tegenwoordigen stand der onderneming, en als reden waarom die som niet wordt voldoende geacht ter bestrijding van alle uitgaven, wordt het volgende vermeld:

In het voorjaar van 1853 is het tweede stoomgemaal te Halfweg in gereedheid gebragt en heeft toen reeds dienst gedaan. De vijf stoomwerktuigen, de ringdijk, de ringvaart, de gebouwen, bruggen en ponten zijn in goeden staat. De verkaveling is zoo ver gevorderd, dat de hoofdvaarten en de kruisvaart, benevens al de dwars- en lengtetogten, met de meeste wegen, gereed zijn. Al de slooten zijn aanbesteed in de gedeelten van den polder liggende buiten den Lisserdwarstogt en weg, de Slootertogt, de Spaarnwouder dwarsweg en togt, en de IJtogt tot aan den Ringdijk, zoodat gaandeweg al de gronden in die gedeelten drooggevallen, ter grootte van ongeveer 7650 bunders, met het voorjaar van 1854 zullen kunnen verkocht zijn.

In de maand Augustus jl. is men met den verkoop van een gedeelte dezer gronden aangevangen, en de verkoop, zoo als bekend is, heeft de meest gunstige uitkomsten gehad, zijnde op 16 Augustus 784 bunders, gemiddeld *f* 733 het bunder, op 23 dier maand 1273 bunders, gemiddeld *f* 585 het bunder, en op 28 October 515 bunders, gemiddeld *f* 680 het bunder, verkocht, dus te zamen 2572 bunders à *f* 1,671.200.

Het groote middenvak binnen de vier opgegeven lijnen van togten en wegen liggende, uitmakende eene oppervlakte van 9000 bunders, zal, te beginnen met het voorjaar van 1854, verkaveld en verder verkocht kunnen worden; met welk een en ander men rekent dat een jaar zal verloopen.

Alzoo zal in den loop van 1855 de polder door de Commissie aan het nieuwe polderbestuur kunnen worden overgegeven en de onderneming volbragt zijn. Zij zal dus nog eenigen tijd langer voor rekening van het rijk blijven dan vroeger werd vooruitgezien.

Men rekent dat uit dien hoofde, boven de toegestane *f* 9,916,334, nog ruim *f* 100,000 zal kunnen noodig zijn, waardoor de kosten in het geheel ruim *f* 10,000,000 zullen beloopen. Maar men verlieze niet uit het oog dat de oorspronkelijk toegestane 8 millioen bezwaard werden met de rentebetaling van het kapitaal tot en met 1845, ten bedrage van *f* 1,500,000, en met kosten van herstel van militaire verdedigingswerken, waarop bij de oorspronkelijke raming niet was gerekend, ad *f* 275,920, zoodat de onderneming op zich zelve werkelijk niet veel meer dan *f* 8,000,000, waarop de kosten aanvankelijk waren geraamd, heeft gevorderd.

Onder de nog vereischte gelden zijn niet begrepen de kosten van de stichting van een stoomgemaal op den IJssel, een geheel buitengewoon werk, geraamd op eene uitgave van *f* 200,000. De som van *f* 9,916,344 was evenmin tot de uitvoering van dit werk bestemd, zoodat dit punt hier ter zijde kan worden gesteld.

Het is intusschen het voornemen der regering, ter voorziening in de stichting van het stoomgemaal tot ontlasting van de Gouwe, eerlang eene nadere voordragt te doen.

— Bij het op heden bij de Kamer ingekomen ontwerp van wet ter regeling van het muntwezen in O.-Indië, wordt hoofdzakelijk het volgende bepaald:

De standpenningen zijn de volgende zilveren muntstukken: de Nederl. gulden, de rijksdaalder, de halve gulden. Zilveren pasmunt: de stukken van

$\frac{1}{4}$ gulden, van $\frac{1}{10}$ gulden, van $\frac{1}{20}$ gulden. Koperen pasmunt zijn de thans in N.-Indië gangbare enkele, dubbele en halve duiten van Nederl. of Nederl.-Indischen muntslag, naar rede van 120 enkele duiten op den gulden, en zulks tot dat nadere wettelijke verordeningen ten aanzien der koperen pasmunt voor Nederl.-Indië zullen zijn vastgesteld. De negotiepenningen zijn: de gouden Willem, de dubbele en halve Willem, de gouden dukaat, en de dubbele dukaat.

De beeldenaar der zilveren pasmunt is: aan de voorzijde 's Rijks wapen tusschen de aanduiding der geldswaarde $\frac{1}{4}$ .... G, $\frac{1}{10}$ .... G, $\frac{1}{20}$ .... G, benevens het jaartal en het omschrift: Nederl.-Indie, met zoodanige verkortingen als de grootte van het stuk vereischt, en aan de keerzijde de woorden: vier eenen gulden, tien eenen gulden en twintig eenen gulden in de Maleische en Javaansche talen.

De thans in Nederl.-Indië gangbare Nederl. en Nederl.-Indische zilveren muntspecien blijven aldaar wettig betaalmiddel.

De recepissen, uitgegeven krachtens de publicatie van den Gouverneur-Generaal van 4 Februarij 1846 worden ingewisseld tegen zilveren specie, gulden om gulden.

De begrooting der uitgaven, noodig tot regeling van het muntwezen in Nederl.-Indië, wordt vastgesteld tot een bedrag van *f* 36,062,954. Tot dekking der uitgaven, worden aangewezen:

1°. Uit de beschikbare middelen van het dienstjaar 1851, bij 's Rijks schatkist voorhanden, eene som van *f* 3,179,447,48; 2°. uit de opbrengst der veilingen van Gouvernements-producten in Nederland, over het jaar 1852, eene som van *f* 5,230,819,44; 3°. uit de opbrengst der veilingen van Gouvernements-producten in Nederland, over het jaar 1853, eene som van *f* 8,000,000; 4°. de in Nederlandsch Indië reeds aanwezige en voor uitgegeven recepissen gedeponeerde zilveren specie; 5°. de opbrengst van het kopergeld, thans reeds gedeponeerd, of nader uit den omloop te trekken, en dat, na te zijn ongangbaar gemaakt, zal worden verkocht op zoodanige wijze en tijdstippen, als nader door Ons zullen worden bepaald.

In de middelen tot verdere dekking wordt nader door de wet voorzien.

Provinciale Staten van Zuidholland.

Zitting van Donderdag 10 *November*.

In deze zitting zijn ingekomen: 1°. adressen van ingelanden in het Hoogheemraadschap van Rijnland, houdende bedenkingen tegen het ontworpen reglement voor dat Hoogheemraadschap. Verder zijn nog eenige adressen ingekomen. — De zitting wordt verdaagd tot morgen.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

BELGIË.

BRUSSEL, 9 November.

Z. M. die in den laten avond van den 6den met zijne kinderen, den Graaf van Vlaanderen en Prinses Charlotte uit Engeland was teruggekeerd, heeft gisteren de Kamer met eene Troonrede geopend, waarin hij hoofdzakelijk zeide, dat het huwelijk des Hertogs van Brabant een waarborg was voor het voortbestaan der dynastie en een bewijs van het vertrouwen, dat Europa in de Belgische nationaliteit stelde. De onzijdige staatkunde en welwillendheid, die bij de internationale betrekkingen van België voorzitten, werden dagelijks meer en meer gewaardeerd en verzekerden de handhaving van de goede verstandhouding met alle Mogendheden. Door de nieuwe militaire reorganisatie waren de middelen van verdediging vermeerderd. Handel en nijverheid verkeerden in bloeijenden toestand; terwijl de onderhandelingen betreffende handelstractaten ijverig werden voortgezet.

FRANKRIJK.

PARIJS, 8 November.

Twee Boekverkoopers alhier betwisten elkander het regt der uitgave van de volledige werken van François Arago, beslaande 10 of 11 lijvige boekdeelen. Een dier Boekverkoopers moet reeds 100,000 fr. hebben geboden.

— Het bouwen neemt in de hoofdstad verbazend toe. In 1851 werden dagelijks 1,397,355 mudden kalk ingevoerd; in 1852 bedroeg de invoer 2,074,675; 1853 zal wel bij de 3 millioen leveren.

— Het dagblad *l'Agriculture* deelt mede, dat de Geneesheer Depierris, door scheikundige onderzoekingen van den beetwortel ontdekt heeft, dat uit deze plant een drank kan getrokken worden, die alcohol bevat, welke zooveel overeenkomst heeft met wijn, dat men ter naauwernood eenig verschil kan proeven. De wijze van bereiding moet zeer eenvoudig zijn.

— Te St. Gilles is iemand aan de gevolgen van eene aderlating overleden, die hem een barbier had gedaan; deze wordt geregtelijk vervolgd.

— Een Fransch schooner met steenkolen van Sunderland naar Bordeaux is in zee gezonken en van de 7 manschappen slechts een gered.

— De pachter van de speelbank te Homburg, Blanc, heeft vergunning verkregen om er een te Nizza op te rigten en ten dien einde reeds een borgtogt van 600,000 fr. gesteld.

— De troepen hebben wederom in Algerië eene overwinning behaald op opgestane Arabieren, en behalve vaandels en amunitie, 4000 schapen en 250 kameelen buit gemaakt.

SPANJE.

MADRID, 2 November.

De Koningin heeft voorloopig bepaald, dat er een spoorweg van Madrid tot Irun zal worden aangelegd voor rekening des Staats en bij wege van openbare aanbesteding. Deze spoorweg zal in 4 afdeelingen uitbesteed worden; de eerste loopende van Madrid tot Valladolid; de tweede van Valladolid tot Burgos; de derde van Burgos tot Bilbao; de vierde van daar tot de Fransche grenzen." De aanbesteding van elk dezer 4 gedeelten zal den 1sten Maart 1854 plaats hebben. Voor het aanleggen der noodige tunnels zullen afzonderlijke aanbestedingen worden gehouden. De oorspronkelijke concessionaris zal, wanneer daartoe door den Staatsraad termen worden gevonden, eene schadevergoeding uit de schatkist ontvangen.

— De verkiezingen voor de Gemeenteraden vallen bijna alle uit in den zin der gematigde partij.

— De bekende staatsman Mendizabal is den 3den overleden.

BADEN.

Onder de geschilpunten die sedert geruimen tijd tusschen de Bisschoppen der Boven-Rhijnsche kerkprovincie en de Regeringen dier landen aanhangig zijn, behoort ook de medewerking van het Staatsbestuur tot de aanstelling der Pastoors. De Aartsbisschop van Freiburg heeft dezer dagen eigenmagtig eene opengevallen pastoorsplaats te Constanz vervuld. Terstond heeft de Badensche Regering deze benoeming nietig verklaard, en den benoemde verboden zijne tegenwoordige standplaats te verlaten, zullende hij des noods door de politie uit Constanz verwijderd worden.

RUSLAND.

Het officiele dagblad van Petersburg bevat een Keizerlijk manifest, gedagteekend 21 October. Men leest daarin nagenoeg het volgende:

»Rusland is tot den strijd uitgedaagd; ons blijft geen ander middel dan de toevlugt tot de wapenen over, om het Ottomanische rijk te noodzaken de heiligheid der traktaten te eerbiedigen en om eene vergoeding te erlangen voor de beleedigingen, waarmede men geantwoord heeft op onze billijkste vorderingen en op onze regtmatige bezorgdheid voor de verdediging van het regtzinnig geloof in het Oosten.

— De bekende Natuurkundige Fischer von Waldheim is te Moskou in den ouderdom van 83 jaren overleden.

— De held van den Kaukasus, Schamyl, die thans weder zoo veel van zich doet spreken, is een man van 56 jaren, van middelbare grootte en krachtig gelaat. Zijn matig en gestreng leven is tusschen het gebed en de militaire bemoeijingen verdeeld, aan welke laatste hij zich sedert 1834 toewijdt, als wanneer hij na den dood van Hamsad-Bey, als Gezant des Hemels en tweede Profeet van den Islam optrad, met het doel om Mahomeds werk, door vereeniging der volgelingen van Ali met die van Osmar, te voltooijen. Alleen het oostelijk gedeelte van den Kaukasus staat onder Schamyls invloed, het aan de Zwarte Zee grenzende erkent zijn opperbevel niet. De Kaukasische oorlog duurt reeds van den aanvang dezer eeuw af, en heeft Rusland vele Generaals, zijne beste troepen en ontzettend groote geldsommen gekost. De verovering van Tiflis, de hoofdstad van Georgië, was de eerste aanleiding tot dezen nationalen en godsdienstoorlog.

TURKYE.

Volgens telegrafisch berigt uit Weenen heeft de regerende Vorst van Moldavië, Ghika, even als die van Wallachye, het bewind overgegeven aan den Ministerraad; hij zou zelf eerdaags naar Weenen vertrekken.

— Het *Journal de Constantinople* berigt dat den 22sten October in bijzijn des Sultans een nieuw linieschip van 100 stukken en met eene stoomschroef voorzien, van stapel is gelaten, en dat vervolgens de kiel gelegd is voor een ander dergelijk schip van 84 stukken.

Het genoemde Turksche blad berigt dat Turkye thans ruim 300,000 man geregelde troepen heeft, benevens 60 of 70,000 man ongeregelde, en de hulptroepen van Egypte enz. Die 370,000 man zijn Mahommedanen en behooren voor een zeer groot deel in Azië te huis.

— De nieuwe Grieksche Patriarch te Konstantinopel, de Heer Anthimos, heeft zijne betrekking aanvaard met eenen herderlijken brief waarin hij de geloovigen bekend maakt met de goede gezindheid des Sultans jegens de Grieksche kerkgemeente. Hij zegt, dat toen hij door het staatsbestuur met zijne betrekking bekleed werd, hij in de verschijning des Sultans eene gunst en eer genoten heeft die aan geen Patriarch sedert den tijd van Sultan Mahmoud II was te beurt gevallen; en de Sultan had hem daarbij verklaard »dat hij zelf en zonder eenige vreemde tusschenkomst of aandrang, gezind en vastelijk voornemens was de voorregten en vrijdommen te handhaven die door zijne voorvaderen aan de Grieksche kerkgemeenten waren verleend.”

— Een telegrafisch berigt uit Bucharest van den 5den door de Pruissische Regering bekend gemaakt, luidt als volgt: Den 1sten Nov. is Giorgewo door Turksche troepen aangevallen. Na een levendig geschutvuur van weêrszijden is de aanval door de Russen afgeslagen. Een Turksch stoomschip trachtte onder begunstiging van den mist 8 groote booten bij Giorgewo te doen landen; twee daarvan moeten in den grond geboord zijn. Denzelfden dag beproefden de Turken ook bij Karasoel en Oltenitza den Donau over te trekken; op beide punten moet het hun gelukt zijn, op eilanden in den Donau vasten voet te krijgen, en wel bij Oltenitza met 5000 man.

— De Parijsche dagbladen melden als stellig, dat te Kalafat een zeer ernstig gevecht tusschen de Russen en de Turken heeft plaats gehad. Deze laatsten hebben met de bajonet een korps van 12,000 Russen aangetast. De strijd was hevig. De Turken hebben de positie behouden. Te Bassova hebben de Turken eene divisie van 20,000 Russen geslagen. Selim Pacha heeft

zijn hoofdkwartier gevestigd op het punt, dat de Russen vóór het gevecht bezetteden.

— Tijdingen uit Klein Azië melden, dat eene Russische legermagt naar Chiwa oprukte en tot op 10 dagmarschen was genaderd. Bochara en Chiwa werden door de Russen bedreigd.

— Uit Alexandrië wordt van den 3den gemeld, dat de Onder-Koning eene nieuwe ligting van troepen had bevolen, en dat er een nieuwe Minister van Oorlog benoemd was, namelijk een der zonen van den Onder-Koning.

STADS BERIGTEN.

Burgerlijke Stand.

Van den 3 tot en met den 9 November 1853.

BEVALLEN: H. C. Langeveld, geb. Martyn, Z. — M. Eradus, geb. du Mortier, D. — L. F. C. Nieuwenhuis, geb. Vos, D. — A. Boas, D. — C. M. Eswilder, geb. van Helden, D. — A. Cornet, geb. van der Krogt, D. — E. van der Ham, geb. van der Zwiep, D. — M. T. Bik, geb. Kuypers, Z. — J. W. de Romijn, geb. Albers, Z. — C. J. Wittenaar, geb. Noest, D. — L. den Os, geb. van der Linden, Z. — M. Segaar, geb. de Vroede, D. — J. M. Carton, geb. Seuter, Z. — J. Verbiest, geb. Flamman, Z. — P. Kersbergen, D. — H. Carton, D. — A. J. van Honstede, geb. Gieseke, Z. — F. Chaudron, geb. Voordendag, Z. — M. Lambooy, geb. Hoek, D. — C. Taffijn, geb. van der Lelie, D. — A. J. Ederzeel, geb. Locber, D. — J. Wasmus, Z. — G. Verhoogt, geb. Verra, D.

GEHUWD: H. N. van Baardwijk, Jm. en C. M. C. Hazersloot, Jd. — J. A. Lardé, Jm. en H. J. Smolders, Jd. — C. C. Bender, Wedr. en H. G. Verboog, Jd. — J. P. Privé, Jm. en S. van der Steen, Jd. — P. J. C. van Beijeren Bergen en Henegouwen, Jm. en M. Kortekaas, Jd. — W. van Polanen, Jm. en G. Verlind, Jd. — B. van Helden, Jm. en G. Janssen, Jd.

OVERLEDEN: A. Schippers, 92 j. — H. Smit, 50 j. — A. J. van Iterson, Z., 1 j. en 9 m. — J. K. van Leeuwen, 56 j. — H. van der Keur, Z., 14 m. — M. van Wouw, D., 3 j. en 10 m. — J. J. Passant, Z., 3 m. — E. Witteveen, 14 j. — J. G. Vlendre, Z., 3 j. en 3 m. — Sara Planken, 26 j. — E. Rommendaal, geb. Wolters, 76 j. — C. Mulder, geb. Groffie, 64 j. — C. A. Carbeau, 47 j. — J. Turasse, geb. van Eyk, 46 j. — D. van der Spree, 43 j. — J. S. Haantjes, 65 j. — Al[a]. van den Burg, 69 j. — J. J. Eigeman, geb. van Korle, 72 j. — Anna Catha. Elisabh. Thesing of Theising, 77 j. — C. Hanselaar, Z., 2 m. — M. Brekkaas, D., 7 j. — H. van den Boogaard, Z., 4 j.

221ste Staats-Loterij.

Trekking der Vijfde Klasse.

15de Trekking. No. 12475 een prijs van *f* 10,000. No. 440 een prijs van *f* 1,000.
16de » Nos. 11160, 16217 en 19538 ieder een prijs van *f* 1,000.

ADVERTENTIËN.

Bij Vonnis der Arrondissements-Regtbank te *Leyden*, in dato 8 November 1853, is HENDRIK WEZENAAR, wonende te *Voorschoten*, wegens zwakheid van geestvermogens, op eigen verzoek gesteld onder **Curatele.**

De Officier van Justitie te *Leyden*,
D. TIEBOEL SIEGENBEEK.

Het Algemeen Kantoor van Administratie alhier, onder Directie van STADNITSKI & VAN HEUKELOM c. s., adverteert, dat de **COUPONS** van door hetzelve uitgegevene *CERTIFICATEN* van *Russische Fondsen*, verschenen 1/13 Julij 1853, van heden af zullen worden betaald ten Kantore van de **Ontvang- en Betaalkas**, als: van 5 pCt. in Assignatiën, groot Rs. 50.—, met *f* 10.07, *Tien Gulden Zeven Cents*; en van 6 pCt. in Zilver, groot Rs. 15.— met *f* 28.11, *Acht-en-Twintig Gulden Elf Cents.*

AMSTERDAM, 8 November 1853.

OPENBARE AANBESTEDING

op Vrijdag den 11 November 1853, 's namiddags ten 1 ure, op het Raadhuis dezer Gemeente, van de navolgende Artikelen, ten dienste van de Bijzondere Spijsuitdeeling aan de Behoeftigen, ingevolge Besluit van den Gemeenteraad van den 3den November dezes jaars, als:

Runderlapjes, Rijst, Zout, Peper, Turf en Steenkolen.

De Voorwaarden van Aanbesteding liggen ter lezing ter Secretarie tot Vrijdag aanstaande, 's middags ten 12 ure.

De Commissie benoemd om bij het onverhoopt ontstaan der Cholera-Asiatica binnen deze Gemeente, de noodige maatregelen van voorziening te helpen daarstellen, uitbreiden of wijzigen

VAN LIMBURG STIRUM, *Voorzitter.*

OPENBARE VERKOOPING,

in het *Heeren-Logement* aan den Burg te *Leyden*, op Zaturdag 12 November 1853, bij Opveiling, en op Zaturdag 19 November 1853, bij Afslag, telkens des avonds ten 7 ure, van de volgende Perceelen binnen de Stad *Leyden*, als:

No. 1. Een HUIS en ERF, aan de zuidzijde van het Noordeinde, aan den hoek der Oude Varkenmarkt, Wijk A. No. 124 en 125. — No. 2. Een HUIS en ERF, aan de Zuidzijde van den Nieuwen Rijn, tegenover de Kaasmarkt, Wijk HI. No. 50. — No. 3. Een PAKHUIS daarnevens, Wijk HI. No. 54. — No. 4. Een HUIS en ERF, in de Kraaijerstraat, Wijk HI. No. 371. — No. 5. Een DITO, nevens het voorgaande, Wijk HI. No. 370.

De voorschreven Perceelen kunnen worden bezigtigd daags vóór en op den dag der Veiling en Toewijzing; zijnde nadere informatiën te bekomen ten Kantore van den Notaris P. MULLER te *Leyden.*

OPENBARE VERKOOPING,

In de Herberg *de Roode Leeuw*, te *Oegstgeest*, op Dingsdag den 15den November 1853, des voormiddags ten *elf* ure, van:

No. 1. Een hecht, sterk en goed onderhouden WOONHUIS, met annex KOETSHUIS, STALLING en daarachter gelegen TUIN.

No. 2. Nog een perceel TUIN, met daarbij behoorende LAAN, alles staande en gelegen bij en aan elkander, in de Dorps- of Kerkbuurt te *Oegstgeest*, Kadaster Sectie B. Nos. 258, 262, 558 en 559, ter grootte van 39 roeden en 94 ellen.

No. 3. Een stuk TEELLAND, gelegen onder *Rhynsburg*, tegenover den Koornmolen, langs het Molenpad, aan de Noordwestzijde van den Oegstgeester Weg, Kadaster Sectie B. No. 464, ter grootte van 58 roeden en 40 ellen.

No. 4. Een stuk TEELLAND, gelegen als voren, Kadaster Sectie B. No. 466, ter grootte van 28 roeden en 70 ellen.

Alles breeder bij aangeplakte Billetten aangewezen; en zijnde nadere inlichtingen liegeerd wordende, te verkrijgen ten Kantore van den Notaris TROMER, te *Voorschoten.*

VERKOOPING *in de Stads-Bank van Leening te Leyden*, op Dingsdag den 15den November 1853, des Voormiddags ten 10 ure, van VERSTANE PANDEN, zoo van Juweelen, Goud, Zilver en Horologiën, als van Wollen, Linnen en andere, zoo gemaakte als ongemaakte GOEDEREN, beleend in de maand Julij 1852.

Zijnde daags vóór den Verkoopdag, des Voormiddags van 10 tot des Namiddags ten 2 ure, voor een ieder te zien.

Bij VAN DER MEER & VERBRUGGEN, Boekhandelaars te *Rotterdam*, is heden uitgegeven en alom verzonden:

JOHANNES LUDOVICUS VIVES

DE VRIEND VAN ERASMUS, IN ZIJN LEVEN EN ALS MERKWAARDIG CHRISTELIJK THEOLOOG EN PHILANTHROOP DER XVIde EEUW,

Met **Portret**, door

W. FRANGKEN AZN.,

Predikant te *Rotterdam.*

Opgedragen aan Ds. J. F. BLAAUW.

Prijs *f* 1.80.

GESCHIEDENIS DER HERVORMING IN DE XVIde EEUW,

DOOR

J. H. MERLE D'AUBIGNÉ,

Uit het Engelsch Vertaald, door J. OUDIJK VAN PUTTEN.

Vde Deel, 3de Aflevering. Prijs *f* 1.25.

BEURSPRIJS VAN SCHULDBRIEVEN.

WOENSDAG, 9 November.

		Laagstgenoteerd	Hoogstgenoteerd	[illegible]
NEDERLAND, Werkelijke Schuld	à 2½ pCt.	61 1/8	61 1/4	61 1/8
Dito Certificaten	» 2½ »	74 3/8	74 3/8	74 3/8
Dito dito	» 4 »	92 3/4	93 1/8	92 7/8
Amortisatie Syndicaat	» 3½ »	—	—	—
Handelmaatschappij	» 4½ »	125	—	—
O. I. Leening	» 4 »	93 1/4	—	—
Dito Holl. Spoorweg	»	—	—	—
Aandeelen Rijn-Spoorweg	» 4½ »	—	—	—
Haarlemmermeer	» 5 »	100	—	—
FRANKRIJK, Certif.	» 5 »	—	—	—
Dito dito	» 3 »	—	—	—
RUSLAND, Obl. HOPE 1798 en 1816	» 5 »	104 1/2	—	—
Dito dito 1828 en 1829	» 5 »	103 1/4	—	—
Cert. bij dito 1831 en 1833	» 5 »	95	95 3/8	—
Dito 1840	» 4 »	89	89 1/8	89 1/2
Dito bij STIEGLITZ & Co.	» 4 »	88 1/4	—	—
Dito dito Nieuwe	»	—	—	—
Inschrijving in Assign.	» 6 »	—	—	—
Certificaten van dito	» 6 »	—	—	—
POLEN, Aandeelen 1835	fl. 500 *f*	159 3/4	—	—
Dito Obligatiën	» 4 »	82 5/8	—	—
SPANJE, Obligatiën	à 1 pCt.	21 7/16	21 1/2	21 7/16
Dito Obligatiën	» 3 »	—	—	—
Dito Binnenl. à 6 m.	» 3 »	40 7/8	40	40 7/8
Bewijzen Coupons		5 1/2	5 1/4	5 1/4
OOSTENRIJK, W. D. bij Goll.	» 5 »	83 1/2	—	—
Dito	» 4 »	—	—	—
Dito Metall.	» 5 »	76 1/2	77 1/4	—
Dito Nieuwe	» 5 »	90 1/4	90 1/4	90 1/4
Dito 1847	» 2½ »	39 1/4	39 1/4	—
BELGIE, Banc.	» 2½ »	50 3/8	—	—
Dito bij ROTHSCHILD	» 2½ »	50 1/4	50 3/8	50 1/4
BRAZILIE, 1824 100 £	» 5 »	95 3/8	95 3/8	95 3/8
PORTUGAL, te Londen	» 3 »	37 1/4	37 1/4	37 1/8
Dito dito	» 4 »	—	—	—
VENEZUELA,	» 3½ »	—	—	—
MEXICO,	» 3 »	23 3/4	24 1/8	—
AMERIKA, Bankactiën		4 1/16	—	—

Koers van het Geld: Beleening 3 pCt. Prolongatie 4 pCt. Wissel-Disconto 2½.

Te Leyden ter Boekdrukkerij van de C. A. LAU.

BIJVOEGSEL

Behoorende bij de Leydsche Courant van 11 November 1853.

Omtrent de missive van den Heer Thorbecke, ten geleide van diens voorstel van wet, waarvan de medevoorstellers zijn de Heeren van Bosse, de Man, Storm, van Hoëvell, Ter Bruggen Hugenholtz, Dommer van Poldersveldt, van Eck en Reinders, vraagt de Heer de Man het woord en zegt het volgende: Het reglement van orde verpligt den Voorzitter, om aan het lid, dat een voorstel doet, ongevraagd het woord te geven, ten einde het voorstel toe te lichten. Bestond dat voorschrift niet, wij zouden misschien hebben gezwegen, want eene breedvoerige memorie van toelichting vergezelt ons voorstel, die de gronden daarvan in bijzonderheden uiteenzet, en gij zult zeker niet verlangen, dat wij dat alles nu hier komen voordragen. Het zou slechts zijn eene mondelinge herhaling van hetgeen geschreven is. Ik zal mij er dan ook toe bepalen, om u in algemeene trekken met de *aanleiding* en *strekking* van ons voorstel bekend te maken.

De *aanleiding*, die wij tot ons voorstel meenden te hebben, is niet onzeker, is aan u allen bekend — ze is de tegenwoordige hooge prijs der eerste levensbehoeften. Naar onze overtuiging, is het de dure pligt van den Wetgever, om, waar hij kan en zoo veel hij dit kan, daarin te gemoet te komen; den onmiskenbaren druk, die er bestaat, te lenigen.

De maatregel, door de Regering genomen en aan uwe bekrachtiging onderworpen is, naar onze meening, daartoe niet genoeg. De redevoering van den Minister van Finantiën, bij het indienen der begrooting, gaf ons later het bewijs, dat de Regering onze meening in dit opzigt niet deelde; dat zij zich bij dien maatregel meende te moeten bepalen; een besluit, hetgeen nu nader door het antwoord op het verslag over de middelen ten volle wordt bevestigd.

In die omstandigheden, bij die gebleken voornemens der Regering, meenden wij zelf te moeten handelen. Wij meenden, dat het vermogen bij de Grondwet tot het doen van een voorstel, aan ons niet enkel als een onvruchtbaar voorregt was geschonken; — wij meenden, dat het ons ook *pligten* oplegt, — de pligt om er gebruik van te maken, wanneer dit, naar onze overtuiging, gebiedend gevorderd wordt.

Dit was, in het algemeen, de *aanleiding* tot ons voorstel.

De *strekking* daarvan ligt duidelijk in den considerans van het ontwerp van wet, dat wij u aanbieden. Het is de overweging: »dat het noodig is, maatregelen te nemen, welke strekken kunnen, om den aanvoer van levensmiddelen aan te moedigen, en in de tegenwoordige duurte der eerste levensmiddelen te gemoet te komen, en dat het belang van 's Rijks schatkist toelaat, tot eene duurzame vermindering van lasten over te gaan."

Twee vragen waren natuurlijk daarbij voor ons voornamelijk te beantwoorden: 1º. veroorlooft onze geldelijke toestand de maatregelen die wij verlangen? en 2º. zoo ja, welke belastingen kunnen worden gemist, om eenige leniging aan te brengen tegen den druk, die door de duurte der levensmiddelen wordt veroorzaakt?

Wij hebben de eerste vraag met al den ernst, dien de zaak verdient en eischt, onderzocht. Wij hebben niet enkel daarbij overwegen onzen gunstigen finantiëlen toestand van het oogenblik. Wij zijn verder gegaan, en dit was pligt; — wij hebben, zonder overdrijving, onze uitzigten voor de toekomst nagegaan, zoo verre dit in het menschelijke vermogen ligt. En de slotsom van dat alles is geweest, onze overtuiging, dat wij de eerste vraag met gerustheid toestemmend kunnen beantwoorden. Onze geldelijke toestand veroorloopt de maatregelen, die wij verlangen.

Maar onze overtuiging is voor u niet genoeg. Het is daarom, dat inzonderheid op dit punt, onze memorie van toelichting is getreden in breedvoerige berekeningen, gegrond op mededeelingen, van de Regering zelve afkomstig, maar die ten eenemale ongeschikt zijn, om thans mondeling, ook door een kort overzigt, aan u door mij te worden uiteengezet.

De beantwoording der tweede vraag ging voor ons met meer moeijelijkheid gepaard. —

Dat tot de leniging van den druk, uit de duurte der eerste levensbehoeften ontstaan, onze aandacht wel in de eerste plaats viel en vallen moest op de afschaffing van de accijnsen op het gemaal en geslagt, sprak van zelf. Hadden wij gevolg kunnen geven aan onze wenschen, wij zouden de *beide* soorten van accijns, en zoo wij eene keus moesten doen, wij zouden in de eerste plaats uit de rij onzer belastingen hebben willen zien verdwijnen den accijns op het *gemaal*; eene belasting, drukkend door haar geldelijk bedrag, maar misschien nog meer drukkend door hetgeen aan de heffing daarvan is verbonden.

Na de meest ernstige overweging intusschen van de bezwaren die daar tegen bestaan, en die in de memorie van toelichting zijn uiteengezet, hebben wij onze wenschen voor dit oogenblik moeten opofferen. Wij hebben ons moeten bepalen tot een zeer gematigd voorstel, hetgeen wel niet zoo veel als wij zouden hebben gewenscht, evenwel eene aanzienlijke leniging, zonder bezwaar voor onze finantiën, zal aanbrengen, wanneer het namelijk de goedkeuring van u en van de beide andere takken van wetgeving mogt wegdragen.

Het voorstel, hetgeen wij de eer hebben u te doen, is *drieledig*. Ik zal mij bepalen bij de eenvoudige opnoeming van de deelen, ook nu de nadere ontwikkeling daarvan aan het ontwerp zelf en aan de memorie van toelichting overlatende.

Wij stellen u voor: *a.* afschaffing van de belasting die onder de benaming van tonnegeld geheven wordt van alle schepen, welke ter zee of langs de wadden het rijk inkomen of uitgaan; — *b.* afschaffing van den Rijks-accijns op het geslagt; en *c.* afschaffing van alle belasting op den invoer van alle soorten van slagtvee en van versch vleesch.

Ik meen dat het door mij gezegde genoeg is, om u in het algemeen met de *aanleiding* en *strekking* van ons voorstel bekend te maken. Nog één woord wenschen wij er bij te voegen. Zal hetgeen wij u voorstellen, doel treffen, dan is een spedig genot van den maatregel, bijaldien hij de goedkeuring van u en van de beide andere takken van wetgeving mogt verkrijgen, volstrekt noodig. Wij hebben dan ook in ons ontwerp de werking daarvan op den 1sten Januarij 1854 voorgesteld.

Onze wensch daarom is — en wij nemen de vrijheid daartoe aan de Kamer het meest ernstig en dringend verzoek te doen, — dat door haar de behandeling en afdoening dezer zaak, zoo veel mogelijk, worde bespoedigd.

Wordt besloten, de tot dit voorstel betrekkelijke stukken te doen drukken en ronddeelen.

— Het in de Zitting der Tweede Kamer van 8 dezer door negen leden ingediende voorstel is gegrond op de overweging dat het noodig is maatregelen te nemen, welke strekken kunnen om den aanvoer van levensmiddelen aan te moedigen en in de tegenwoordige duurte der eerste levensbehoeften te gemoet te komen. De Memorie van Toolichting die het ontwerp vergezelt is in twee gedeelten gesplitst: ten eerste wordt onderzocht of de finantiële toestand des Rijks toelaat, dat de twee middelen aan 's Rijks inkomsten worden ontnomen. Tot toestemmende beantwoording dier vraag, wordt *a* een algemeen overzigt gegeven van den tegenwoordigen toestand onzer geldmiddelen, vergeleken met dien van de vorige jaren en met het oog op de toekomst en *b* eene beschouwing geleverd in het bijzonder van de begrooting die voor 1854 is aangeboden. Ten aanzien van het eerste wordt aangewezen, dat vooral de besparing van uitgaven krachtig heeft medegewerkt tot den gunstigen toestand, zoodat de uitgaven over 1852 nog geene 69 millioen bedroegen, terwijl die voor 1847 de som van 72 millioen nog te boven gingen. De voorstellers achten het niet ongepast terug te wijzen op dat gelukkig gevolg van de grondwetsherziening van 1848. Ook de gestadige en voortdurende vooruitgang van de opbrengst der belastingen heeft tot den meer gunstigen toestand medegewerkt. Zij zal ook niet ophouden te werken, wanneer geene buitengewone rampen ons Land treffen. Gegronde vrees voor het opdroogen der ruimere bijdragen van de koloniale geldmiddelen bestaat er niet. De voorstellers meenen, dat, vermits de vermeerdering van de opbrengsten sedert eenige jaren heeft aangehouden, er zonder buitengewone omstandigheden geene bijzondere zorg voor het vervolg bestaat. De ondervinding van de vier laatste jaren heeft dit bevestigd. Zij betoogen dat de sommen, tot het herstel van het Indisch muntwezen benoodigd, werkelijk voorhanden zijn. Zij voorzien verder geene groote buitengewone uitgaven. Zonder buitengewone rampen behoeft er dus geene zorg te bestaan voor de naaste toekomst. Wat het tweede punt aangaat, wachten zij ook in 1854 hoogst aanzienlijke overschotten.

In het tweede deel der Memorie wordt aangemerkt dat, al deelde men in het gevoelen der Regering omtrent het raadzame om niet te spoedig tot vermindering van lasten over te gaan, de bijzondere omstandigheden van het oogenblik thans dringende voorziening eischen. De schatkist moet eenig offer brengen aan het algemeen belang. Zij voeren aan, dat de afschaffing van het invoerregt op de granen van geenen gewigtigen invloed kan zijn, om den aanvoer van levensmiddelen aan te moedigen. Zij durfden het voorstel niet doen om de accijnsen op het gemaal en geslagt beiden af te schaffen. Zij rekenen voor de dienst van 1854 op een overschot van 4 millioen, terwijl de voorgestelde vermindering van lasten slechts ƒ 1,650,000 zou vorderen; zijnde bijna een gelijk bedrag als waarmede de rentelast is of kan worden verminderd. Zelfs wanneer onvoorziene rampen het land mogten treffen, zouden er nog aanzienlijke sommen overblijven om in den eersten nood te voorzien. Zij berekenen, dat de accijns op het geslagt door elkander aan den verbruikers 10 cents het Ned. pond kost. De vermindering van den prijs van het vleesch met dat bedrag zal eene groote verligting zijn voor de mindere burgerklasse; voor de geringere klasse, voor welke het rundvleesch een te duur voedsel is, zal de verligting weinig baten. Voorzeker verdient de mindere burgerklasse, die hoogst nuttige stand der maatschappij, de belangstellende zorg van den wetgever. Bij den toegenomen uitvoer werkt de bestaande accijns als eene premie van uitvoer en stelt hij een beschermend regt daar ter gunste van den vreemdeling, ten nadeele van den inlandschen verbruiker. Al bestond de tegenwoordige aandrang dan ook niet, dan blijkt nog middagklaar, het onhoudbare dier belastingwet. Wat de afschaffing der tonnegelden betreft, ook hier loopen het oogenblikkelijk en het duurzaam belang in één punt te zamen. Het tonnegeld is eene belasting die, in naam, van de scheepvaart wordt geheven, maar die met der daad drukt op den handel. Het is een hinderpaal voor den handel.

— Ingevolge art. 78 van het reglement van orde der Tweede Kamer, zal in de afdeelingen eerst worden overwogen, of het voorstel, al dan niet een onderwerp van nader onderzoek zal uitmaken? Van die *voorloopige* overweging wordt een verslag door de later te benoemen Rapporteurs vastgesteld en in eene openbare zitting uitgebragt. De Kamer bepaalt dan verder den dag der beraadslaging.

Te Leyden ter Boekdrukkerij van J. G. LA LAU.